

Η μετάφραση μιας μεταπτυχιακής ή διδακτορικής εργασίας δεν είναι απλώς μια γλωσσική άσκηση. Συχνά κρίνει υποτροφίες, δημοσιεύσεις, συνεργασίες με πανεπιστήμια του εξωτερικού, ακόμη και επαγγελματικές προοπτικές. Έχω δει εξαιρετικές ερευνητικές δουλειές να υποβαθμίζονται από πρόχειρες μεταφράσεις, αλλά και μέτρια κείμενα να κερδίζουν υπεραξία επειδή αποδόθηκαν σωστά και με επιστημονική ακρίβεια.

Η ακαδημαϊκή μετάφραση είναι ένα πεδίο όπου συναντιούνται η γλωσσολογία, η επιστημονική σκέψη και η επιμέλεια κειμένου. Αν προσθέσουμε και τις απαιτήσεις για επικυρωμένες μεταφράσεις ή επίσημες μεταφράσεις όταν πρόκειται για πτυχία, βεβαιώσεις και δημόσια έγγραφα, γίνεται σαφές ότι η επιλογή επαγγελματία μεταφραστή δεν είναι διαδικαστικό βήμα αλλά στρατηγική απόφαση.

Γιατί οι ακαδημαϊκές μεταφράσεις είναι τόσο απαιτητικές

Οι μεταπτυχιακές και διδακτορικές εργασίες έχουν τρία χαρακτηριστικά που δυσκολεύουν τη μετάφραση: ορολογία, μεθοδολογία, ακαδημαϊκό ύφος.

Η ορολογία προϋποθέτει γνώση του επιστημονικού πεδίου. Άλλο επίπεδο ακρίβειας χρειάζεται κάποιος που ασχολείται με ιατρικές μεταφράσεις ή μεταφράσεις τεχνικών κειμένων στη μηχανολογία, και άλλο στις μεταφράσεις οικονομικών κειμένων ή νομικών εγγράφων. Σε ένα διδακτορικό στη μακροοικονομία, για παράδειγμα, το "ethical hazard" δεν αποδίδεται αυθαίρετα. Έχει συγκεκριμένο επιστημονικό φορτίο, πρέπει να σταθεί σε διεθνή βιβλιογραφία και να είναι ευθυγραμμισμένο με όσα γράφουν οι κορυφαίοι του κλάδου στις ίδιες γλώσσες.

Η μεθοδολογία, πάλι, χρειάζεται μεταφραστή που κατανοεί τη λογική της έρευνας. Αν ο μεταφραστής δεν μπορεί να παρακολουθήσει ένα κεφάλαιο "Υλικά και Μέθοδοι" σε βιοϊατρική διατριβή ή ένα "Research Design" σε κοινωνιολογική μελέτη, κινδυνεύει να αλλοιώσει την περιγραφή της διαδικασίας. Ένα και μόνο λάθος στη διατύπωση δείγματος, μετρήσεων ή στατιστικών ελέγχων μπορεί να αυξήσει αδικαιολόγητα την αυστηρότητα του επιβλέποντα ή ενός reviewer.

Τρίτο στοιχείο είναι το ακαδημαϊκό ύφος. Οι περισσότερες επιτροπές, είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό, αναγνωρίζουν αμέσως το κείμενο που μυρίζει "μεταφραστικό" ή "τουριστικό" ύφος. Ένα καλό γραφείο ακαδημαϊκών μεταφράσεων δεν περιορίζεται στη γλωσσική ακρίβεια. Προσαρμόζει το ύφος στην παράδοση του εκάστοτε πεδίου και πανεπιστημίου: άλλο ύφος συναντά κανείς σε μεταφράσεις πτυχίων και συνοδευτικών επιστολών, άλλο σε μεταφράσεις νομικών εγγράφων, άλλο σε δημοσίευση σε ιατρικό περιοδικό.

Μεταπτυχιακό vs διδακτορικό: διαφορετικά διακυβεύματα

Στο μεταπτυχιακό επίπεδο, οι περισσότερες μεταφράσεις στοχεύουν στην κατάθεση σε ξένο πανεπιστήμιο ή στην υποβολή εργασίας σε διεθνές πρόγραμμα. Εκεί, η έμφαση συχνά πέφτει στη σαφήνεια, στη σωστή χρήση της ορολογίας και στην αποφυγή "φοιτητικών" λαθών, όπως υπερβολικά μακροσκελείς προτάσεις ή άγαρμπες κυριολεκτικές αποδόσεις από τα ελληνικά.

Στα διδακτορικά, το διακύβευμα μεγαλώνει. Η διατριβή μπορεί να δημοσιοποιηθεί σε repositories, να σταλεί σε επιθεωρητές του εξωτερικού, να αποτελέσει βάση για άρθρα σε διεθνή περιοδικά. Εκεί, μια απλή "καλή" μετάφραση δεν αρκεί. Χρειάζεται κείμενο που να στέκεται δίπλα σε εργασίες native ομιλητών, που να μην προδίδει σε κάθε παράγραφο ότι μεταφράστηκε από άλλη γλώσσα.

Ένα συχνό παράδειγμα: σε διδακτορική διατριβή ψυχολογίας που είχα αναλάβει, ο υποψήφιος είχε ήδη μια βασική αγγλική εκδοχή, αλλά το κείμενο ήταν γεμάτο ελληνικές συντακτικές δομές και αδέξιες αποδόσεις

όρων. Αν είχα απλώς "διορθώσει" αγγλικά, η εργασία θα έμενε μέτρια. Αυτό που χρειάστηκε ήταν αναδόμηση προτάσεων, σταδιακή εξοικείωση με το συγκεκριμένο σώμα βιβλιογραφίας και στενή συνεργασία για την απόδοση των βασικών εννοιών, σχεδόν σαν κοινή συγγραφή.

Διαφορά απλής, ακαδημαϊκής και επικυρωμένης μετάφρασης

Συχνά οι φοιτητές μπερδεύονται: "Θέλω επίσημες μεταφράσεις", λένε, εννοώντας ότι θέλουν απλώς ποιοτικές. Στην ελληνική πραγματικότητα, οι όροι "επικυρωμένες μεταφράσεις" ή "επίσημες μεταφράσεις" έχουν συγκεκριμένο νομικό και διοικητικό περιεχόμενο.

Η απλή ακαδημαϊκή μετάφραση καλύπτει την απόδοση του κειμένου με επιστημονική ακρίβεια, για σκοπούς υποβολής εργασίας, δημοσίευσης ή παρουσίασης. Δεν συνοδεύεται απαραίτητα από επίσημες σφραγίδες, αλλά πρέπει να πληροί αυστηρά γλωσσικά και επιστημονικά κριτήρια.

Οι επικυρωμένες μεταφράσεις δημοσίων εγγράφων, αντίθετα, αφορούν πιστοποιητικά, πτυχία, αναλυτικές βαθμολογίες, βεβαιώσεις, συχνά και περίληψη διπλωματικής ή διδακτορικής. Εκεί, η αρμοδιότητα ανήκει σε συγκεκριμένους επαγγελματίες ή φορείς, ανάλογα με το ισχύον νομικό πλαίσιο. Τα κείμενα αυτά πρέπει να είναι τυπικά ακριβή, ομοιόμορφα και να συνοδεύονται από σφραγίδες και υπογραφές που αναγνωρίζονται από τα ιδρύματα του εξωτερικού.

Υπάρχει, τέλος, και μία ενδιάμεση κατηγορία: όταν ένα πανεπιστήμιο ζητά μετάφραση μέρους της διατριβής μαζί με υπεύθυνη δήλωση του μεταφραστή για την ακρίβεια. Εκεί χρειάζεται επαγγελματίας που να έχει εμπειρία σε επίσημες μεταφράσεις, να γνωρίζει τη γλώσσα των δημοσίων εγγράφων και να μπορεί να προσαρμόσει το ύφος <https://piperatoi.gr/metafraseis-istoselidon-praktikos-odigos-na-milisei-epicheirisi-kathe/> από απολύτως τυπικό σε επιστημονικό, χωρίς να χαθούν οι νομικές αποχρώσεις.

Ο ρόλος της ειδίκευσης: οικονομικά, νομικά, ιατρικά, τεχνικά

Ένα από τα μεγαλύτερα λάθη που βλέπω είναι η ανάθεση εξειδικευμένων εργασιών σε γενικούς μεταφραστές "που είναι καλοί στα αγγλικά". Στα μαθήματα μετάφρασης διαφόρων πανεπιστημίων εξηγώ πάντα το ίδιο: άλλο μεταφραστής γλώσσας, άλλο μεταφραστής κλάδου.

Οι μεταφράσεις οικονομικών κειμένων για μεταπτυχιακές εργασίες π.χ. στη χρηματοοικονομική ή στη λογιστική, έχουν τη δική τους "γλώσσα". Balance sheet δεν είναι απλώς "ισολογισμός", αλλά μέρος ενός

πλαίσιου με IFRS, ratios, disclosures. Αν ο μεταφραστής δεν έχει διαβάσει ποτέ οικονομικές εκθέσεις, θα δυσκολευτεί να μεταφέρει το ύφος και την ακρίβεια που απαιτεί ένα MSc in Finance στο εξωτερικό.

Αντίστοιχα, οι μεταφράσεις νομικών εγγράφων και νομικών εργασιών έχουν πολύ αυστηρή φόρμα. Στο διεθνές δίκαιο, για παράδειγμα, ένας όρος μπορεί να έχει ήδη παγιωμένη μετάφραση σε σημαίνουσες αποφάσεις ή συμβάσεις. Η αυθαίρετη απόδοση μπορεί να αποδυναμώσει ένα ολόκληρο νομικό επιχείρημα. Για αυτό και πολλά γραφεία που αναλαμβάνουν Μεταφράσεις Θεσσαλονίκη ή σε άλλες πόλεις, διατηρούν ξεχωριστές ομάδες για νομικά, οικονομικά, ιατρικά και τεχνικά κείμενα.

Στις ιατρικές μεταφράσεις, το διακύβευμα αγγίζει ακόμη και την ασφάλεια. Περιγραφές μεθοδολογίας σε κλινικές δοκιμές, ενημερωτικά συγκατάθεσης, ή αναφορές επιπλοκών, δεν επιτρέπουν δημιουργικές ελευθερίες. Οι όροι πρέπει να είναι σύμφωνοι με αναγνωρισμένα ιατρικά λεξιλόγια και πρακτικές. Αν στο κείμενο της διατριβής σας περιλαμβάνονται παραπομπές σε SPC (Summary of Product Characteristics) ή οδηγίες EMA/FDA, ο μεταφραστής οφείλει να τις γνωρίζει και να τις συμβουλευέται.

Παρόμοια αυστηρός είναι ο κόσμος των μεταφράσεων τεχνικών κειμένων, είτε αφορά διδακτορικά στη μηχανολογία, είτε σε πληροφορική και τηλεπικοινωνίες. Δεν αρκεί να "αποδίδονται" όροι. Πρέπει να είναι συμβατοί με το σύστημα όρων που χρησιμοποιούν οι μεγάλοι κατασκευαστές, τα πρότυπα (ISO, IEC κ.λπ.) και η διεθνής βιβλιογραφία.

Μεταφράσεις ιστοσελίδων και ψηφιακή παρουσία του ερευνητή

Πολλοί υποψήφιοι διδάκτορες και μεταπτυχιακοί φοιτητές παραβλέπουν την αξία της διαδικτυακής τους παρουσίας. Όμως, πανεπιστήμια και επιβλέποντες συχνά "γλυκοκοιτάζουν" το προφίλ του υποψηφίου: ιστοσελίδα εργαστηρίου, προσωπικό site, προφίλ σε investigation portals.

Οι μεταφράσεις ιστοσελίδων που αφορούν ακαδημαϊκό περιεχόμενο δεν έχουν τον ίδιο στόχο με τις εμπορικές σελίδες. Χρειάζονται ξεκάθαρη δομή, ευανάγνωστη περιγραφή του ερευνητικού αντικειμένου, σωστή απόδοση των τίτλων σπουδών και των δημοσιεύσεων, και απαλλαγή από κλισέ marketing. Ένας καθηγητής που διαβάζει την περιγραφή του task σας θέλει σαφήνεια και αξιοπιστία, όχι "σλόγκαν".

Εδώ η συνεργασία με γραφείο μεταφράσεων που ήδη ασχολείται με ακαδημαϊκές μεταφράσεις είναι σημαντική. Αν το ίδιο γραφείο έχει χειριστεί την διατριβή σας, μπορεί να διατηρήσει ορολογική συνοχή και στη διαδικτυακή παρουσία. Το "σπάσιμο" της ορολογίας ανάμεσα σε thesis, άρθρα και web page δημιουργεί σύγχυση και δείχνει έλλειψη επαγγελματισμού.

Πώς να επιλέξετε μεταφραστή ή γραφείο που να ξεχωρίζει

Υπάρχουν αρκετά κριτήρια που μπορούν να σας βοηθήσουν να ξεχωρίσετε έναν πραγματικά κατάλληλο συνεργάτη από μια απλή "οικονομική λύση". Η τιμή έχει σημασία, αλλά δεν πρέπει να είναι το πρώτο σας φίλτρο.

Πρώτα, ζητήστε σαφείς πληροφορίες για την εμπειρία σε ακαδημαϊκές μεταφράσεις. Όχι γενικά "έχουμε κάνει πολλά", αλλά συγκεκριμένα: σε ποιες επιστήμες, με τι όγκο, αν έχουν συνεργαστεί με πανεπιστημιακά τμήματα ή ερευνητικά κέντρα. Ένα γραφείο που δηλώνει εμπειρία σε μεταφράσεις πτυχίων, δημοσίων εγγράφων και παράλληλα σε ακαδημαϊκά άρθρα, μπορεί να σας καλύψει και στις δύο πλευρές: και στο επιστημονικό περιεχόμενο και στο διοικητικό σκέλος.

Δεύτερο, ζητήστε μικρό δοκίμιο μετάφρασης, ακόμη και 300 λέξεων. Δεν χρειάζεται ολόκληρο κεφάλαιο. Συνήθως ένα κομμάτι όπου εμφανίζονται βασικοί όροι, κάποια στατιστικά, και ένα μικρό θεωρητικό απόσπασμα αρκεί για να φανεί αν ο μεταφραστής "πιάνει" το ύφος του πεδίου.

Τρίτο, διερευνήστε τη διαδικασία ελέγχου ποιότητας. Υπάρχει δεύτερο "ζευγάρι μάτια" που κάνει επιμέλεια ή διόρθωση; Ειδικά σε διδακτορικά, το ιδανικό είναι ο συνδυασμός: ένας μεταφραστής ειδικός στο πεδίο και ένας native ή σχεδόν local γλωσσικός επιμελητής που αναλαμβάνει να λειάνει το κείμενο, χωρίς να πειράζει την ορολογία.

Τέταρτο, ενημερωθείτε για τον τρόπο επικοινωνίας. Οι καλές συνεργασίες συχνά περιλαμβάνουν μικρά zoom meetings ή τηλεφωνικές διευκρινίσεις, όπου λύνονται απορίες για όρους που δεν φαίνονται καθαρά από το συμφραζόμενο. Ένας μεταφραστής που δεν ρωτά ποτέ τίποτα σε περίπλοκη διατριβή, συνήθως δεν έχει μπει αρκετά βαθιά στο κείμενο.

Πέμπτο, εξετάστε πρακτικά θέματα: προθεσμίες, δυνατότητα τμηματικής παράδοσης, επιλογές όπως "μεταφράσεις παράδοση στον χώρο σας" όταν χρειάζεστε φυσικά έγγραφα, και συμβατότητα με τις οδηγίες μορφοποίησης του ιδρύματός σας.

Σύντομος πρακτικός οδηγός επιλογής μεταφραστή

1. Ζητήστε ενδεικτικά δείγματα εργασιών σε παρόμοιο επιστημονικό πεδίο με το δικό σας.
2. Ελέγξτε αν το γραφείο έχει εμπειρία σε επίσημες μεταφράσεις και επικυρωμένες μεταφράσεις, ώστε να καλύψει και τα συνοδευτικά έγγραφα.
3. Συζητήστε ρητά για το ποιος θα κάνει τη γλωσσική επιμέλεια και αν υπάρχει δεύτερος ελεγκτής.
4. Ρωτήστε για χρονοδιάγραμμα και δυνατότητα σταδιακής παράδοσης κεφαλαίων, ώστε να ελέγχετε και εσείς το αποτέλεσμα στην πορεία.
5. Εξετάστε αν υπάρχει εξειδικευμένη ομάδα για ιατρικές μεταφράσεις, μεταφράσεις τεχνικών κειμένων, οικονομικών ή νομικών, ανάλογα με το θέμα σας.

Η ιδιαίτερη περίπτωση: Μεταφράσεις Θεσσαλονίκη και συνεργασίες με πανεπιστήμια

Σε πόλεις με ισχυρή πανεπιστημιακή κοινότητα, όπως η Θεσσαλονίκη, έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια ένα οικοσύστημα γύρω από τις ακαδημαϊκές μεταφράσεις. Όχι μόνο λόγω των πολλών τμημάτων του ΑΠΘ και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, αλλά και γιατί η πόλη αποτελεί κόμβο για βαλκανικές και διεθνείς συνεργασίες.

Γραφεία που προσφέρουν Μεταφράσεις Θεσσαλονίκη έχουν συχνά εξοικειωθεί με τους κανονισμούς μορφοποίησης και τις ιδιαιτερότητες των τοπικών μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων. Ξέρουν, για παράδειγμα, ότι ένα συγκεκριμένο τμήμα ζητά πάντοτε περίληψη σε δεύτερη γλώσσα, ή ότι άλλο τμήμα απαιτεί συγκεκριμένη φρασεολογία στα acknowledgements ή στη δήλωση πρωτοτυπίας.

Σε αρκετές περιπτώσεις, έχει διαμορφωθεί μακροχρόνια συνεργασία μεταξύ γραφείων και εργαστηρίων, ώστε να εξασφαλίζεται ορολογική συνέπεια σε ολόκληρες ερευνητικές ομάδες. Όταν τρία διδακτορικά από το ίδιο εργαστήριο αναφέρονται στο ίδιο σύστημα μέτρησης ή στην ίδια συστοιχία πειραμάτων, είναι κρίσιμο να χρησιμοποιούν τους ίδιους αγγλικούς όρους, όχι τρεις παραλλαγές ανάλογα με τον εκάστοτε μεταφραστή.

Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι πρέπει να περιοριστείτε γεωγραφικά. Πλέον η συνεργασία μπορεί να γίνει εξ αποστάσεως με εξαιρετική αποτελεσματικότητα. Ωστόσο, η ύπαρξη γραφείου που μπορεί να αναλάβει και φυσική παράδοση εγγράφων, και μεταφράσεις παράδοση στον χώρο σας όταν χρειάζεται, διευκολύνει σημαντικά διαδικασίες με γραμματείες, προξενεία ή άλλες αρχές.

Μεταφράσεις πτυχίων και συνοδευτικών εγγράφων: το συχνά παραμελημένο κομμάτι

Πολλοί υποψήφιοι διδάκτορες ασχολούνται σχολαστικά με τη μετάφραση της διατριβής τους, αλλά στέλνουν πρόχειρες μεταφράσεις πτυχίων, συστατικών, βιογραφικού και άλλων συνοδευτικών εγγράφων. Η εικόνα, όμως, που σχηματίζει μια επιτροπή επιλογής από το φάκελό σας είναι συνολική.

Οι μεταφράσεις πτυχίων, αναλυτικών βαθμολογιών, πιστοποιητικών γλωσσομάθειας, βεβαιώσεων υποτροφιών και προϋπηρεσίας, συχνά απαιτούν επίσημο χαρακτήρα. Χρειάζεται να είναι όχι μόνο γλωσσικά σωστές, αλλά και διατυπωμένες σύμφωνα με τις προσδοκίες του εξωτερικού ιδρύματος: πώς αποδίδεται ο τίτλος σπουδών; Πώς περιγράφονται τα "ECTS"; Με ποιον όρο αποδίδεται η "πτυχιακή εργασία" σε ένα αγγλοσαξονικό πλαίσιο;

Εδώ η εμπειρία σε μεταφράσεις δημοσίων εγγράφων είναι κρίσιμη. Ένα λάθος στην απόδοση του τίτλου "διπλωματούχος μηχανικός" ή "πτυχιούχος ιατρός" μπορεί να δημιουργήσει παρεξηγήσεις ως προς το επίπεδο σπουδών. Συχνά χρειάζεται σημείωση του μεταφραστή ή επεξηγηματική φράση, ώστε να γίνει αντιληπτή η αντιστοιχία με τα συστήματα άλλων χωρών.

Αν στοχεύετε σε ακαδημαϊκή καριέρα, αξίζει να αντιμετωπίσετε το "πακέτο" μεταφράσεις πτυχίων, CV, motivation letter, abstract διατριβής, με την ίδια σοβαρότητα που προσεγγίζετε και το κυρίως κείμενο της διατριβής.

Συνεργασία φοιτητή - μεταφραστή: από τη θεωρία στην πράξη

Η καλύτερη μετάφραση προκύπτει όταν δεν λειτουργεί κανείς μόνος του. Ο φοιτητής γνωρίζει καλύτερα το περιεχόμενο, ο μεταφραστής κατέχει τη γλώσσα και τις συμβάσεις του είδους. Όταν αυτές οι δύο πλευρές συνεργάζονται ισότιμα, το αποτέλεσμα απογειώνεται.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει μερικά απλά πράγματα. Πρώτον, δώστε στον μεταφραστή όσα περισσότερα βοηθητικά υλικά έχετε: προηγούμενα άρθρα σας στα αγγλικά, αντίστοιχες ξενόγλωσσες πηγές, γλωσσάρι όρων που ήδη χρησιμοποιείτε. Στις ακαδημαϊκές μεταφράσεις, ακόμη και μια λίστα 20 βασικών όρων που θέλετε να αποδίδονται με συγκεκριμένο τρόπο μπορεί να εξοικονομήσει δεκάδες electronic mail διευκρινίσεων.

Δεύτερον, προγραμματίστε τον χρόνο, ώστε να υπάρχει διάστημα για ανατροφοδότηση. Αν στείλετε σε μεταφραστή two hundred σελίδες διατριβής για παράδοση σε 10 ημέρες "γιατί πιέζουν οι προθεσμίες", είναι σχεδόν βέβαιο ότι κάτι θα χαθεί σε ποιότητα. Η καλή ακαδημαϊκή μετάφραση θυμίζει περισσότερο επιμέλεια βιβλίου παρά βιομηχανική παραγωγή κειμένων.

Τρίτον, διαβάστε προσεκτικά την μεταφρασμένη εκδοχή, ακόμη κι αν δεν είστε άνετοι στην γλώσσα στόχο. Τα ονόματα, οι παραπομπές, οι πίνακες, οι λεζάντες, τα παραρτήματα είναι σημεία όπου εύκολα δημιουργούνται ασυνεπείς αποδόσεις. Σημειώστε με observe changes ή σχόλια οποιοδήποτε σημείο σας φαίνεται ασαφές και ζητήστε εξήγηση ή εναλλακτική διατύπωση.

Τι να ελέγξετε στο δοκίμιο μετάφρασης ή στην πρώτη παράδοση

1. Αν η ορολογία είναι σταθερή και συμβατή με τη διεθνή βιβλιογραφία του πεδίου σας.
2. Αν το κείμενο διαβάζεται φυσικά στη γλώσσα στόχο ή "φωνάζει" ότι είναι μεταφρασμένο.
3. Αν τα παραθέματα, οι τίτλοι πινάκων και οι λεζάντες εικόνων ακολουθούν τις οδηγίες του ιδρύματός σας.

4. Αν ο μεταφραστής έχει μεταφέρει σωστά την λογική της επιχειρηματολογίας, χωρίς να παραλείπει ή να προσθέτει νόημα.

Συνηθισμένες παγίδες και πώς να τις αποφύγετε

Υπάρχουν κάποια λάθη που επαναλαμβάνονται σχεδόν σε κάθε κύκλο μεταπτυχιακών και διδακτορικών, ανεξάρτητα από το αντικείμενο. Το πρώτο είναι η υποτίμηση της δυσκολίας. Πολλοί ξεκινούν με την ιδέα "θα το γράψω στα ελληνικά και μετά θα το μεταφράσω γρήγορα". Στην πράξη, η "γρήγορη" μετάφραση μετατρέπεται σε μαραθώνιο, ειδικά αν χρειαστεί να ξαναγραφτούν τμήματα για να σταθούν στη γλώσσα στόχο.

Δεύτερο λάθος είναι η καθυστέρηση στην ανάθεση. Αν περιμένετε να εγκριθεί ολόκληρη η διατριβή, να περάσει από όλους τους επιβλέποντες και να φτάσει σε τελική μορφή πριν απευθυνθείτε σε μεταφραστή, καταλήγετε συχνά σε αγώνα δρόμου. Πιο υγιές μοντέλο είναι η σταδιακή μετάφραση κεφαλαίων, με ενδιάμεση επιμέλεια και ανατροφοδότηση.

Τρίτη παγίδα, ο διάσπαρτος κατακερματισμός της εργασίας σε πολλούς φθηνούς μεταφραστές "για οικονομία". Το αποτέλεσμα είναι ανομοιογένεια, ασυνέπεια στους όρους, διαφορές στιλ. Η εξοικονόμηση της στιγμής κοστίζει τελικά χρόνο σε επιμέλεια και, μερικές φορές, ζημιώνει και την εικόνα σας.

Τέταρτη, η παρανόηση του τι σημαίνει "διόρθωση από native". Ένας άνθρωπος που είναι απλώς φυσικός ομιλητής δεν είναι αυτομάτως κατάλληλος να διορθώσει ακαδημαϊκό κείμενο. Αν δεν γνωρίζει το αντικείμενό σας ή τις συμβάσεις επιστημονικής γραφής, μπορεί άθελά του να αλλοιώσει ορολογία ή να "απλοποιήσει" φράσεις που χρειάζονται ακρίβεια.

Τέλος, πολλοί παραλείπουν να ενημερώσουν τον μεταφραστή για την τελική χρήση του κειμένου. Άλλες απαιτήσεις έχει μια διατριβή που θα μείνει στο αρχείο ενός ελληνικού πανεπιστημίου "για πληροφόρηση" και άλλες μια εργασία που θα υποβληθεί σε διεθνές peer evaluate journal. Όσο πιο καθαρά περιγράψετε τον στόχο, τόσο καλύτερα θα μπορέσει να προσαρμόσει το ύφος και τη λεπτομέρεια ο μεταφραστής.

Όταν η μετάφραση γίνεται επένδυση και όχι έξοδο

Η ακαδημαϊκή μετάφραση σπάνια είναι φθηνή, ειδικά όταν γίνεται σωστά. Ωστόσο, σε επίπεδο καριέρας, λειτουργεί περισσότερο ως επένδυση παρά ως κόστος. Μια μεταπτυχιακή εργασία καλά μεταφρασμένη μπορεί να γίνει βάση για άρθρο, να αξιοποιηθεί σε αίτηση υποτροφίας, να αναρτηθεί στο προσωπικό σας web page. Ένα διδακτορικό γραμμένο και μεταφρασμένο σε υψηλό επίπεδο σας ακολουθεί για χρόνια σε CV, συνεντεύξεις, συνεργασίες.

Όταν επιλέγετε συνεργάτη, κοιτάξτε λίγο πέρα από το "πόσο κάνει η σελίδα". Ρωτήστε τι προσθέτει ο συγκεκριμένος επαγγελματίας ή γραφείο στην επιστημονική σας διαδρομή: κατανοεί το πεδίο; έχει εμπειρία σε ανάλογες εργασίες; μπορεί να σας καθοδηγήσει και σε μεταφράσεις ιστοσελίδων, σε επικυρωμένες μεταφράσεις πτυχίων και δημοσίων εγγράφων, ώστε να έχετε μια ενιαία εικόνα προς τα έξω;

Οι πιο επιτυχημένοι ακαδημαϊκοί που έχω συναντήσει, είτε σε Θεσσαλονίκη είτε σε άλλες πόλεις, αντιμετωπίζουν τη μετάφραση όπως την επιμέλεια ενός βιβλίου ή την προετοιμασία μιας διάλεξης: ως αναπόσπαστο μέρος της επιστημονικής τους ταυτότητας. Και ακριβώς εκεί αρχίζει κανείς να ξεχωρίζει.